

Galci v Rimu.

Spisal Ivo Trošt.

zor domoljubja so nam še vedno stari Rimljani. Svojo domovino so cenili nad vse, celo več nego lastno življenje. Zato so pa tudi glede na svoje bogastvo, na svojo moč in slavo presegli vse tedanje narode. Domovina jim je bila ponos, zaslomba, ljubezen in obenem največje plačilo. Dokler se ni iskreno rimljansko domoljubje premenilo v sebičnost in hinavstvo, so povsod premagovali Rimljani.

Kmalu potem, ko se je začela svobodna ljudovlada svobodno razvijati pod vodstvom modrih senatorjev in konzulov, pridrvi pred zidovje rimskega mesta galski kralj Bren. Galci so bili bojevit narod, ki je s sedanjih francoskih pokrajin napadal sosede v gorenji Italiji, si tudi podjarmil tam živeče narode in jim gospodoval. Trde, da so bili Galci, ki so napadli Rim iz rodu Senonov.

Rimska država je bila tedaj (okolo 390 pred Kristom) še neznatna, državna oblika ljudovlade še ne utrjena in povod premnogim domačim prepirom in bojem. Obsodili so in spravili v nezasluženo prognanstvo vojskovodjo Kamila, češ, da stremlji po konzulski ali celo po časti najvišjega poveljnika v državi. Po deželi torej še ni bilo miru, vojska pa je bila še utrujena od domačih bojov. Tedaj se utabori 10 kilometrov nad Rimom ob reki Aliji Bren z mogočno vojsko 70.000 mož.

Zanimivo, v vznesenih besedah in s pesniškim zanosom opisuje ta dogodek celih 300 let pozneje latinski pisatelj Livij. Njegove navdušenosti za domovinsko slavo ni mogoče posneti s samim prevodom na naš jezik,

ne, ne. To treba čitati, umeti in čutiti, kakor čuti samo srce, polno tople domovinske ljubezni.

Dne 18. julija l. 364. pr. Kr. sta se spoprijeli obe vojski. Kam li čuda, da so se morali umakniti Rimljani. Počasi so se valili zmagoviti Senoni proti Rimu. V mestu je zavladal velik strah. Vojska razkropljena, premagana, pravega poveljnika pa nikjer. Strašljivci so pobegnili, ali stari senatorji so rekli: „Kaj, mi da bi zapustili domovino v toliki nevarnosti? Ali ni naša mati? Kaj smo mi brez domovine?“ — In ostali so doma brez brambe, brez orožja.

Mladi meščani in ženske so pobegnili na Kapitol, kjer so častili svoje najvišje bogove. Tja so znesli tudi vse bogastvo in vse zaklade. Do teh je bilo Galcem pa največ.

Ko pridejo v mesto, dobe vrata odprta, ulice prazne, hiše brez stanovalcev. Ne. 80 senatorjev je sedelo na svojih častnih stolcih v svojih najlepših oblekah in mirno čakalo sovražnika. Galci so menili, da so mirno sedeči starčki pobarvani kipi, ki so jih Rimljani nalašč in njim v zasmeh ostavili v mestu. Nekateri so celo trdili, da so to rimski bogovi, ki hočejo maščevati sramoto domovine. Toda neki Galec se približa nepremično sedečemu senatorju in ga zaničljivo potegne za brado, kar je bilo že tedaj znamenje zasmeha. Senator pa dvigne roko in ga udari s palico po glavi. Tedaj so bili sovražniki prepričani, da so to ljudje, ki v najhujši nevarnosti niso hoteli zapustiti domovine. Planili so nanje in jih pobili.

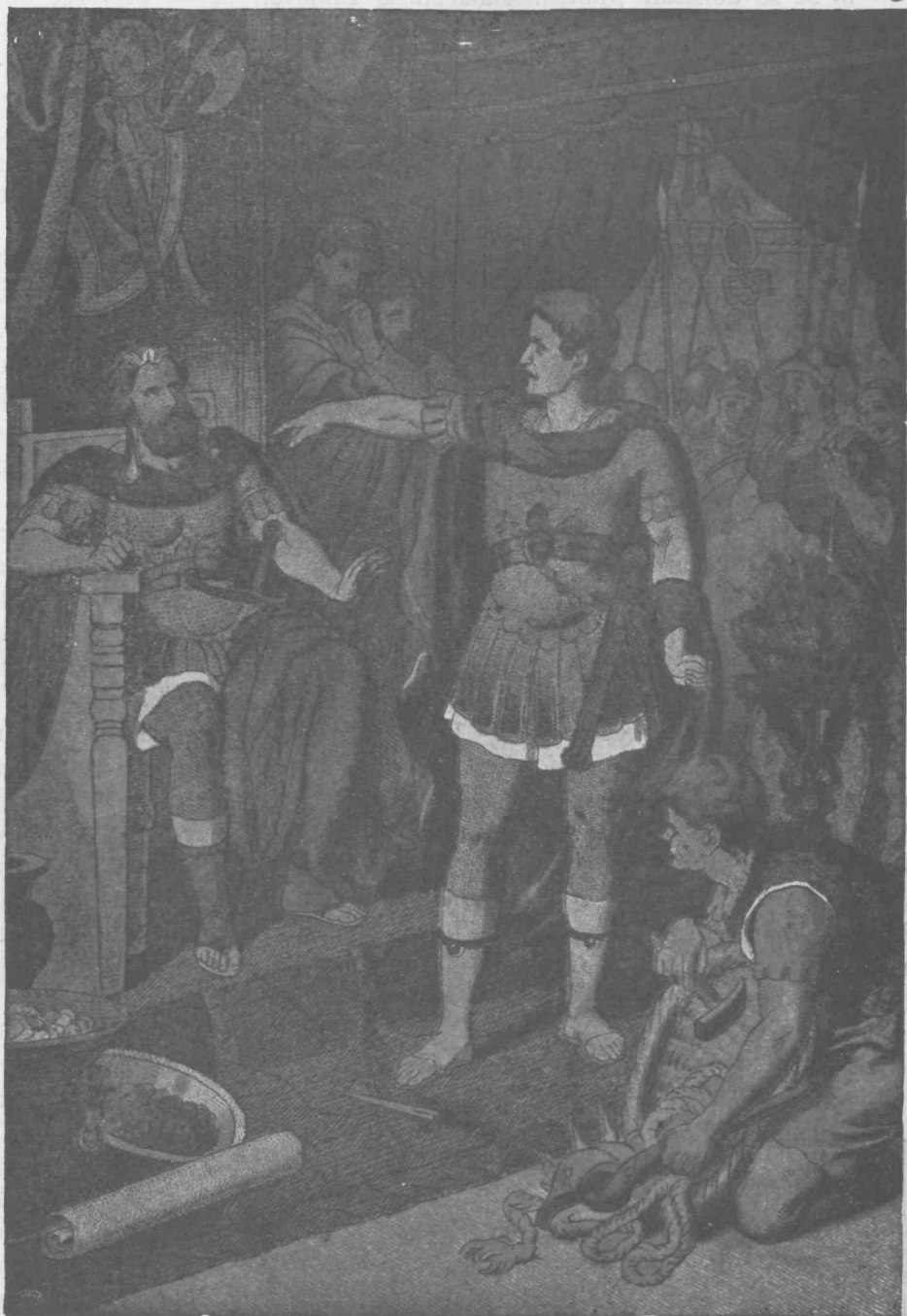
Bren ni našel iskanih zakladov, in nekateri zgodovinarji trde, da je velel zažgati mesto. Ostal je torej le še Kapitol s krasnimi templi in vsem državnim bogastvom, pa tudi s hrabrimi branilci in na strmem hribu, ki ga ne dobe kmalu v pest. Kadarkoli je izkušal priti gor, je bil odbit z ogromnimi izgubami vojakov in orožja. Bren je obupal, da se mu posreči kdaj zavzete obleganega Kapitola.

Poizkusi z zvijačo. Ponoči veli vojakom, naj preplezajo v temi terpejske pečine in pomore speče Rimljane. Res se prikažejo glave nekaterih Galcev blizu templja boginje Junone. Straža je spala, branitelji so spali. Tedaj pa opazijo tujce gosi, posvečene boginji Junoni. Z groznim vpitjem se dvignejo v zrak, prebude straže in tudi ostalo vojsko. Poveljnik Manlij ukaže prijeti zavratanne ponočne napadalce, kolikor jih je že prilezlo črez pečino na Kapitol, in jih brezobzirno pometati tja, dol, odkoder so došli.

Bren je bridko čutil to izgubo. Vedel je, da kmalu ne zmore hrabrih borilcev, oditi pa praznih rok ni maral. Ali tudi Rimljanom se ni godilo bolje na Kapitolu. Obkoljeni so bili od vseh strani, živeža niso mogli dobiti od nikoder, ker tega ni pustila galska vojska, pomoči pa še manj. Sicer se je po deželi zbirala nova bramba domovine, a kaj zmore brez umnega poveljnika. Število meščanov, ki so hoteli jesti in piti, je bilo veliko, hrane in braniteljev pa vedno manj. To ni bilo neznano Brenu. Zato ponudi Rimljanom mir, če mu plačajo odškodnine 1000 funtov zlata. Težko so se odločili za tako trd pogoj, toda sila zmore vse.

Neizprosni Bren je ponosno gledal, kako znašajo Rimljani s krvavečim srcem svoje zaklade, a njemu se je smehljalo srce, ker je vedel, da bi moral

itak oditi iz rimske pokrajine, kjer razsaja ob poletnem času mrzlica, ki se je že mnogoštevilno pojavljala v njegovi vojski.

Rimljani so se pritoževali, da ima krivično tehtnico, ker ni bilo zlata kmalu dovolj. Tedaj vrže ošabni Bren na tehtnico še svoj meč in reče;

„Vae victis! — Gorje premaganim! Toliko več dajte, kolikor tehta moj meč.“

In še so donašali Rimljani zlata in še zdihovali zaradi nesrečne domovine. Ni bilo pa še zbrano vse zlato, ko se pojavi v galski vojski nemir. Četa rimskih vojakov stopa s poveljnikom Kamilom na čelu navzlic vsakemu vojaškemu običaju proti kraljevemu šotoru. Rekli so, da imajo nekaj važnega sporočiti kralju, pa so jih pustili.

Nenadoma stopi pred Brena iz pregnanstva domov pozvani Kamil in reče: „Neizprosen si, o, kralj. Tvoje srce se ne more nasititi zlata. Tvoje zlato bo pa tebe požrlo.“

Ostrmel je Bren zaradi tolike predrznosti, a še prej nego je mogel odgovoriti, mu je hrabri Rimljan napovedal vojno in odšel.

Kamil je bil v prognanstvu v gornji Italiji prav v pokrajinah Senonov ter vedel, da so v te pokrajine za Brenove odsotnosti že udrli Veneti. Tam ropajo, more in pustošijo prav tako kakor Galci v Rimu, pa nikogar ni, ki bi se jim postavil v bran. Kamil je ukrenil tako, da bi zvedel Bren to neveselo novico šele tisti dan pred bitko, ko se iznova sprimeta njegova in galska vojska ter tako provzroči med nasprotniki zmešnjavo.

Razmere v rimski državi so se obrnile v času nevarnosti na bolje, domači boji so ponehali, prepiri se ublažili. Vse je navdajala samo ena želja, kdaj preženejo sovražnika. Brez vojske in brez poveljnika, ki bi mu vojska zaupala, je bilo to nemogoče. Zato so poklicali iz pregnanstva Kamila.

Ta je došel še o pravem času, da je videl krivico, kako tirja Bren v svoji lakomnosti preveliko odkupnino. Zgrozil se je in mu prorokoval: „Tvoje zlato bo, kralj, tebe požrlo!“ To se je uresničilo takoj naslednji dan.

Kamil je napadel nepripravljeno, zaradi nesreče v domovini zbegano in boleljivo vojsko in jo premagal. Galci so zbežali z velikimi izgubami. Ako bi bil Bren odšel prejšnji dan in bi ne zahteval več zlata, kakor ga je smel po pogodbi, pa bi srečno odnesel pete, a tako je zlato zares njega samega požrlo, ker se je premagan vračal v razdejano domovino ob reki Padu. Rimljani so se pa še tesneje oklepali svojih bogov in svoje očetnjave.

S kruhom ali brez kruha.

Zapisal Ivo Trošt.

metič gre s sinom v mesto prodajat jajca. Nista jih nesla mnogo, a nadejala sta se dobre kupčije, zakaj kokoši niso tedaj nesle posebno. Oče razlaga sinku zaradi dobre kupčije tudi dobro srečo za vso bodočnost.

„Jajca prodava drago. Za skupiček, kar ga je več kot navadno, stavim v loterijo. Gotovo zadenem. Potem kupim prašiča. Zakoljemo ga in naredimo klobase. To se bomo mastili, ko bomo jedli klobase s kruhom!“